

Աստուարկելի է, որ մեր երկրում աշխատատեղերի ավելացումը, ինչպես նաև Աշխատանքի միջազգային կազմակերպության կողմից ամրագրված արժանապատիվ աշխատանքի ինստիտուտի սահմանված մեթոդաբանությանը համահունչ աշխատատեղերի առկայությունը բնակչության բարեկեցության մակարդակը բարձրացնելու, աղքատությունն ու անհավասարությունը կրճատելու, ժամանակակից և գլոբալ ինտեգրված տնտեսություն ձևավորելու հանգուցային գործոններ են: Անհրաժեշտ է արձագանքել աշխարհում տեղի ունեցող մարտահրավերներին, կենսագործել նոր հնարավորությունները և դրանք նաև ծառայեցնել աղքատության կրճատմանը:

Հետազոտության շրջանակներում կատարված ուսումնասիրությունները ցույց են տալիս, որ Հայաստանում տնտեսական աճը չի հանգեցրել աշխատատեղերի ստեղծմանը: Եթե 2015-2020 թթ. ընթացքում երկրի տնտեսությունը տարեկան միջինում աճել է 2.3%-ով, ապա նույն ժամանակաշրջանում զբաղվածների թվաքանակը միջինում նվազել է 3%-ով:

Տնտեսաչափական մոդելների հիման վրա կատարված գնահատականները փաստում են, որ ՀՀ-ում 1%-ով ՀՆԱ-ի աճը ենթադրում է 0.26%-ով գործազուրկների կրճատում: Ըստ կատարված կանխատեսումների՝ 2020 թ. վերջում գրանցվել է 7.6% տնտեսական անկում, հետևաբար 2020 թ. միայն տնտեսական անկման հաշվին գործազուրկների թիվը 2%-ով աճել է: Գործազուրկների միջին թիվը 68 հազ. է, որի 2%-ը կազմում է 1240 մարդ, իսկ միջին աշխատավարձը շուրջ 170 հազ. ՀՀ դրամ է: Այսպիսով, ՀՀ մեկ ամսվա կորուստը կազմում է 210 մլն ՀՀ դրամ: 2021 թ. կանխատեսվում է 3,5% տնտեսական աճ, հետևաբար 8,2 ամիս ամսական միջինում 0,93% աճի դեպքում կարձանագրվի 0% չեզոք աճ:

Բնակչության թվաքանակը պայմանավորում է զբաղվածության վարիացիայի 10,29%-ը: Կին/տղամարդ հարաբերակցությունը (3,09%) բացասական ազդեցություն ունի, այսինքն՝ բնակչության թվաքանակում կանանց տեսակարար կշռի աճը հանգեցնում է զբաղվածության կրճատմանը: Գյուղ-քաղաք հարաբերակցությունը (14,53%) դրական ազդեցություն ունի, այսինքն՝ գյուղական բնակչության տեսակարար կշռի աճը հանգեցնում է զբաղվածության աճին, ժողովրդագրական ծանրաբեռնվածության 12,07%-ով աճը հանգեցնում է զբաղվածության կրճատմանը: Միգրացիայի հավելանի տեմպի 1%-ով աճը, իր հերթին, հանգեցնում է 2,66%-ով զբաղվածության կրճատմանը:

Էական խնդիր է գյուղական բնակչության աճի և կյանքի որակի խթանման թիրախավորումը, քանի որ այն ուղղակիորեն կբարելավի ՀՀ զբաղվածության մակարդակը, հետևաբար կհանգեցնի բնակչության ընդհանուր բարեկեցության մակարդակի աճին:

Համավարակով և պատերազմական իրադարձություններով պայմանա-վորված՝ ՀՀ աշխատաշուկայում, տնտեսության տարբեր ոլորտներում շա-րունակաբար տեղի ունեցող բացասական միտումները կարևորում են աշ-խատաշուկայի պետական կարգավորման նոր մոտեցումների ներդրման, զբաղվածության պետական աջակցության գործող ծրագրերի վերանայման, սոցիալ-տնտեսական օբյեկտիվ իրավիճակին դրանք համապատասխանեց-նելու անհրաժեշտությունը: Այդ տեսանկյունից, կարող են օգտակար լինել տնտեսության տարբեր ոլորտներում հաջողություն գրանցած տնտեսավա-րող սուբյեկտների փորձագիտական գնահատականների հիման վրա վեր-հանված խնդիրները և դրանց լուծման միջոցառումները, որոնք *խնդիր-լու-ծում*՝ ձևաչափով ներկայացված են ստորև:

ԽՆԴԻՐ	ԼՈՒԾՈՒՄ
ԱՐԴՅՈՒՆԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆ	
Տեքստիլ արտադրության ոլորտում տարիներ շարունակ դիտարկվում է որակյալ կադրերի պոլություն:	Տեքստիլի արտադրության՝ դերձակների, մոդելավո-րողների պատրաստման նպատակով միջին մասնա-գիտական կրթության խթանում և զարգացում:
Արտահանման խթանման ուղղու-թյամբ պետական հովանավորչու-թյան և աջակցության մեխանիզմնե-րը լիարժեք չեն:	Արտահանման խթանման ուղղությամբ պետական աջակցության մեխանիզմների և գործիքների կատա-րելագործում, բոլոր տնտեսավարողներին դրանց հա-սանելիության ապահովում:
Մասնագիտական հմտությունների անընդհատ նորացման ինստիտուտ-ների բացակայություն:	Տարբեր մասնագիտությունների, այդ թվում՝ տեքստիլի արտադրության գծով համապատասխան վերապատ-րաստման ինստիտուտների ձևավորում և դրանց հա-մագործակցության ընդլայնում արտադրողների հետ, նորագույն տեխնոլոգիական գիտելիքների ուսուցում:
Նյութական անբավարար խթաննե-րի առկայություն:	Նվազագույն աշխատավարձի մակարդակի հետևո-ղական բարձրացում:
Աշխատողների հոստոնության բարձր մակարդակ:	Մասնավոր հատվածի նկատմամբ վերահսկողության մեխանիզմների կատարելագործում, անհրաժեշտու-թյան դեպքում՝ պետական աջակցություն մասնավոր հատվածին:
Օժանելիքի և կոսմետիկական ապ-րանքների սպառման ծավալների նվազում, դրանց տեղական արտա-դրությունը խթանելու մեխանիզմնե-րի բացակայություն:	- Օժանելիքի և կոսմետիկ միջոցների արտադրության, ինչպես նաև ոլորտի զարգացմանը օժանդակող, սպասարկող արդյունաբերության մյուս ճյուղերում ներդրումների ներգրավում: - Գործնական միջոցառումների ձեռնարկում՝ ուղղված արդյունաբերության վերոնշյալ ճյուղի արտահանման խթանմանը:
Կադրերի մասնագիտական և կրթա-կան ոչ բավարար մակարդակ:	Կրթության որակի զարգացմանն ուղղված մի շարք մի-ջոցառումների իրականացում, կրթությամբ զբաղվող հաստատությունների և գործատուների միջև ոլորտա-յին կապերի ստեղծում և ամրապնդում, որակավոր-ված աշխատուժ պատրաստելու նպատակով միջոցա-ռումների իրականացում՝ այլ երկրների նմանօրինակ աշխատանքների փորձի փոխանակման հիման վրա:

ՀՀ գյուղատնտեսությունը բավարար մրցունակ չէ:	Այգիները դարձնել ինտենսիվ: Օրգանիկ և թանկարժեք մշակաբույսերի աճեցում, տոհմային անասնաբուծության զարգացում, լրացուցիչ ֆինանսական ուսուրսների տրամադրում ագրարային կրթությանը: Ուսանողների համար լավագույն միջազգային մեթոդների ուսուցման ապահովում, գործողումների կազմակերպում համանման փորձ ունեցող երկրներ, ֆինանսական, սոցիալական և նյութական աջակցության տրամադրում գյուղում ապրող երիտասարդ մասնագետներին, գյուղական բնակավայրերի գրավչության բարձրացում, գյուղերում մշակութային և ժամանցային կենտրոնների ստեղծում: Հովանավորչության և արտահանման խթանման միջոցով ստացված բերքի սպառման ընդլայնման ապահովում:
Լուծված չէ կաթի մթերման խնդիրը:	Գյուղական բնակավայրերում գրեթե բոլոր ընտանիքները զբաղվում են և՛ անասնապահությամբ, և՛ հողագործությամբ, հետևաբար արտադրված կաթը տեղում չի կարող սպառվել, այն պետք է վաճառել այլ շուկաներում: Ֆերմերը կարող է կաթը վերածել պանրի և արտահանել: Հյուսիսային շրջանների (Շիրակ, Լոռի) գյուղացիները կարող են պանիրն արտահանել Վրաստան, ինչպես նախկինում, երբ մաքսային միություն չկար, և գյուղացին ավելի հեշտությամբ էր մուտք գործում արտաքին շուկաներ: Ներկայում մաքսային խոչընդոտները սահմանափակում են այդ շուկաների հասանելիությունը:
Գյուղատնտեսություն (հատկապես բուսաբուծությունը) ունի սեզոնային բնույթ, ուստի ձմռան ամիսներին տեղի է ունենում աշխատատեղերի կամ զբաղվածության կրճատում, ավելանում է աշխատուժի հոսունության մակարդակը:	Գյուղատնտեսության պետական աջակցության ուժեղացում, այդ աջակցության նկատմամբ վերահսկողություն, գյուղական բնակավայրերում գյուղմթերքների վերամշակման արտադրությունների հիմնում:
ԱՌԵՎՏՈՒՐ	
Պետություն-ԱԶ համագործակցություն գոյություն չունի:	Ստեղծել պայմաններ, որպեսզի անհատ ձեռնարկատերերը դառնան պետության գործընկերները:
Երրորդ երկրների հետ ներմուծման դժվարությունները հանգեցնում են և՛ գնաճի, և՛ ապրանքաշրջանառության ծավալների անկման:	Պետությունն ամեն կերպ պետք է խթանի ներքին արտադրության զարգացումը, որը, իր հերթին, թույլ կտա զարգացնել ներմուծմանը փոխարինող արտադրությունները:
ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՄԵՈՒՆԴ	
Հանրային սննդի ոլորտում հարկերի և ծախսերի բարձր մակարդակ:	Հարկային օրենսգրքում փոփոխությունների իրականացում, ԱԱՀ ընդհանուր համակարգի ներդրման հայեցակարգի բացառում, անհավասար մրցակցության պատճառների վերացում:
Հանրային սննդի ոլորտում հարկերի և բոլոր ծախսերի համագումարը կազմում է շրջանառության մոտ 85%-ը, ինչի արդյունքում աշխատավարձերի բարձրացումը գրեթե անհնար է: Աշխատավարձի ավելացումը	- Կարևորվում է պետական կառույցների համագործակցությունը ոլորտի ներկայացուցիչների հետ: - Հարկերի ժամանակավոր նվազեցում հանրային սննդի ոլորտում՝ աշխատավարձերի համապատասխան բարձրացման պայմանով: Կարևորվում է նաև

հնարավոր է միայն աշխատաժամերի ավելացման պարագայում:	ճգնաժամային իրավիճակներում պետական աջակցության ավելի ակտիվ միջոցառումների իրականացումը:
ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹՅՈՒՆ	
Մի շարք բժշկական մասնագիտությունների գծով մասնագետների (հատկապես կրտսեր բուժական աշխատողների) սղություն:	Անհրաժեշտ է COVID-19 հիվանդության բուժմամբ և ախտորոշմամբ զբաղված մասնագետների հատուկ վերապատրաստում:
Բժշկագիտության ոլորտի արդիական խնդիրների համատեղ քննարկման ինստիտուտների, հարթակների, վերլուծական կենտրոնի բացակայություն:	Ստեղծել վերլուծական հարթակներ՝ քննարկելու բժշկագիտության ոլորտի արդիական խնդիրները, օրինակ՝ COVID-19-ով վարակված-բուժվածների և մահվան ելքով դեպքերի վիճակագրություն, համաճարակաբանություն և այլն: Ռազմական գործողությունների ժամանակ բուժօգնության, հոսպիտալի աշխատանքի, այլ մասնագետների (ոչ ռազմական բժիշկների) վերապրոֆիլավորման կենտրոնների ստեղծում:
Առողջապահության առաջնային օղակի նյութատեխնիկական բազան փոքր է, ֆինանսավորումը բավարար չէ, բուժաշխատողների վարձատրության մակարդակը ցածր է:	Պետությունը պետք է լուծի այն բոլոր խնդիրները, որոնք ծառացած են առաջնային օղակի առջև:
COVID-19-ի և պատերազմի հետևանքով առողջական խնդիրներ ունեցող անձանց որակյալ և մասնագիտացված բուժօգնություն տրամադրող մասնագետների պահանջարկը մեծ է:	Որակյալ մասնագետների պատրաստման կարողությունների զարգացում:
Պետպատվերի՝ ներկայումս գործող համակարգի վերանայում:	Վերադարձ մինչև 2018 թ. գործող պետպատվերի համակարգին, համավճարի վերանայում: Օրինակ, առամնաբուժության համակարգում եղել է պետպատվերով սպասարկվող 18 անվանակարգ, որոնցից թողնվել է միայն 8-ը (անշարժ պրոտեզավորումն անվճար էր): Ներկայում, եթե թոշակառու վճարունակ չէ, նրա սպասարկումը դառնում է անհնար:
ԶԲՈՍԱՇԻՋՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԱՌՈՂՋԱՐԱՆԱՅԻՆ ՀԱՆԳԻՍՏ	
Հայաստանը չունի մրցակցային զբոսաշրջային միջավայր, գրավչություն:	- Հայաստանը գրավիչ դարձնելու համար ստեղծել 10 ռեզիդենս կլաստերներ՝ իրենց ենթակառուցվածքներով (հյուրանոցներ, վրանային տնտեսություն, քոթեջներ, ազգային ճաշատեսակներ՝ ըստ մարզերի, զբոսավարների, զբոսաշրջային այլ մասնագետների, խոհարարների, մատուցողների և սպասարկող այլ անձնակազմի վերապատրաստման կենտրոններ): Պետական ֆինանսական լայնածավալ ներդրումներ՝ զբոսաշրջային կազմակերպությունները գովազդային նյութերով ապահովելու համար: - Միջազգային ցուցահանդեսներին ավելի մեծաթիվ կազմակերպությունների մասնակցության ապահովում: Մարզերում սպասարկման ոլորտին առնչվող ուսումնական կենտրոնների ստեղծում: Տեսաթման վայրերի տարածքներում համապատասխան ենթակառուցվածքների (հատկապես՝ գուգարանների) ստեղծում, զբոսաշրջային վայրերի բարեկարգում և այլն:

	• Զբոսաշրջիկներին տեղափոխող տրանսպորտային միջոցների վարորդների համար հատուկ ուսուցումների կազմակերպում՝ զբոսաշրջիկների անվտանգությունն ապահովելու, վարքագծի կանոնները յուրացնելու, լեզուների իմացության բարելավման և այլ ուղղություններով: Տեսարժան վայրերում զբոսաշրջիկների անվտանգությունն ապահովող ռստիկանական ստորաբաժանումների ձևավորում: • Տարածաշրջանային զբոսաշրջության՝ Հայաստան-Վրաստան, Հայաստան-Իրան գաղազման համար նախադրյալների ձևավորում: • Զբոսաշրջությունը խթանող գովազդի տարածման գործում պետության գործուն աջակցություն: • Դիվանագիտական առաքելությունների ակտիվ մասնակցություն ՀՀ-ում զբոսաշրջության զարգացմանը:
Ավիատոմսերի թանկությունը, որը ոչնչով հիմնավորված չէ, ավիասննդի կազմակերպումը մենաշնորհային է:	Ազգային ավիափոխադրողի ստեղծում, ավիասննդի կազմակերպման վերանայում:
Առողջարանային բուժման պահանջարկի նվազում:	Մրտի հիվանդների վերականգնողական, առողջարանային բուժում՝ պետական աջակցությամբ:
Առողջարանային ոլորտի կադրերի սղություն:	Սպասարկման ոլորտի կադրերի միջին մասնագիտական ուսուցման կազմակերպում:
Զբոսաշրջային և առողջարանային կենցաղային ենթակառուցվածքները գտնվում են անմխիթար վիճակում:	Ենթակառուցվածքների՝ հոսանք, ջուր, կոյուղի, աղբ և այլն, բարելավում, պետական վերահսկողություն ոլորտի գործունեության նկատմամբ:
	Հատուկ ուշադրություն պետք է դարձնել զբոսաշրջային կենտրոնների և առողջարանների սննդի որակին:
ԲԱՆԿԵՐ ԵՎ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ	
Պետության նկատմամբ վստահության լուրջ անկում, անպաշտպանության զգացման ուժեղացում:	• Բնակչության ֆինանսական գրագիտության մակարդակի բարձրացում: • Ներդրումային դաշտին սպառնացող ռիսկայնությանը հակազդելու մեխանիզմների մշակում: • Ճգնաժամային կառավարման կարողությունների ու հմտությունների ավելացում: • Առցանց գործիքների ակտիվացում:
ԲԱՐՁՐ ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱԿԱՆ ՈԼՈՐՏ	
Աշխատանքի ճկունության պակաս:	Աշխատանքներն առցանց կազմակերպելու բոլոր հնարավորությունների ստեղծում:
Հաշմանդամություն ունեցող անձանց աշխատանքով ապահովելու ոչ բավարար քաղաքականության իրականացում:	Անհրաժեշտ պայմանների ապահովում՝ հաշմանդամություն ունեցող անձանց բարձր տեխնոլոգիական ոլորտում իրականացվող աշխատանքներում ներգրավելու համար:
Ոլորտային որակյալ կադրերի պահանջարկ:	Կազմակերպել կադրերի մասնագիտացված ուսուցում, վերապատրաստում և որակավորում:
Փորձնականի ինստիտուտի պակաս:	Զբաղվածության ոլորտում առկա աշխատաշուկայի սերնդափոխության խնդրի կարգավորում:
ԲԵՌՆԱՓՈՒՆԱԴՐՈՒՄՆԵՐ	
Արտահանման ժամանակ Լարսի անցակետում բեռնատարների կուտակումն ամռան ամիսներին պատճառ է	Հարցի լուծում միջպետական մակարդակով:

դառնում գյուղատնտեսական մթերքի մեծ կորստի:	
ԷԼԵԿՏՐԱԷՆԵՐԳԻԱՅԻ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ (ԱՐԵՎԱՅԻՆ ԷՆԵՐԳԵՏԻԿԱ)	
Այլընտրանքային էներգիայի օգտագործման (հատկապես բնակչության շրջանում) ոչ բավարար մակարդակ:	• Մասնագիտացված կադրերի պատրաստում (ներկայում կադրերի պատրաստումը քաղաքացիական կատարվում է ընկերությունների ներսում՝ զրոյից): • Ոլորտի մասսայականացում՝ պետական ծրագրերի միջոցով: • Ընկերությունների համար լիցենզավորման և սերտիֆիկացման ստանդարտների ներդրում: • Մատչելի ֆինանսավորում հաճախորդների համար: • Արևային էներգիա օգտագործող տնտեսավարողներին հարկային արտոնությունների տրամադրում:

COVID-19 համավարակի, պատերազմական իրադարձությունների տնտեսական և սոցիալական ազդեցությունները մեղմելու, աշխատաշուկայի կարգավորման և զբաղվածության ապահովման միջոցառումների այլ առաջարկներ

• Զբաղվածության պետական կարգավորման ծրագրերի չիրացված հնարավորությունների և զարգացման ներուժի գնահատումը պետք է իրականացվի պարբերաբար: Այդ գնահատման ամփոփ արդյունքներն անհրաժեշտություն են յուրաքանչյուր հաջորդ տարվա ամենամյա ծրագրի մշակման համար: Այս նպատակով կարևոր է զբաղվածության քաղաքականության գործող մոդելի շրջանակներում պետական աջակցության ձևերի դասակարգումը՝ ըստ ծրագրերի բնույթի և կառուցակարգերի: Նման դասակարգում իրականացվել է «Հայաստանի Հանրապետության աշխատաշուկայի վերլուծություն և զբաղվածության պետական կարգավորման ծրագրային լուծումներ» թեմայով հետազոտության շրջանակներում⁹⁶:

Զբաղվածության ոլորտի առկա հիմնախնդիրներով պայմանավորված՝ առաջնային կարևորություն և ռազմավարական նշանակություն են ստացել զբաղվածության պետական այն ծրագրերն ու ծառայությունները, որոնց անմիջական արդյունքը՝

- շահառուին աշխատանքի տեղավորման միջոցով նրա կայուն զբաղվածության ապահովումն է,
- առանձին խումբ շահառուների թիրախային աջակցությունն է՝ աշխատանքը կորցնելու ռիսկի կանխարգելման նպատակով:
- Գործնականում այս ծրագրային ուղղությունների հետևողական զարգացումը, առնվազն առաջիկա միջնաժամկետում, առաջնահերթ պահանջում է անշեղորեն և հավաքական կերպով այն խնդիրների լուծում, որոնք վեր են հանվել սույն հետազոտության շրջանակներում՝ զբաղվածության պետական

⁹⁶ <https://asue.am/upload/files/amberd/Amberd%2040.pdf>, էջ 109-111:

ծրագրերի և ծառայությունների գործող կառուցակարգերի, դրանց գործադրման ընթացիկ իրավիճակի, բացթողումների, ստացված արդյունքների վերլուծությամբ և գնահատումներով:

- Պետք է ավելացվեն ամենամյա ծրագրերին պետական բյուջեից հատկացվող ֆինանսական միջոցները՝ ՀՆԱ-ի և հաջորդ տարվա պետական բյուջեի կանխատեսվող եկամուտների աճից ոչ պակաս, ինչպես նաև, հաշվի առնելով զբաղվածության ոլորտում հաստատված ռազմավարական նպատակադրումներն ու գերակայությունները, հաջորդ տարվա ամենամյա ծրագրում սահմանվող խնդիրներն ու դրանց լուծումներին ուղղված ակնկալվող արդյունքները:

- Աշխատաշուկայի առկա հիմնախնդիրները, խորացող անորոշությունները ու նոր մարտահրավերների ռիսկայնության բարձր աստիճանը օբյեկտիվորեն պահանջում են ամենամյա ծրագրերում պահուստային միջոցների նախատեսում, որը պետք է ունենա նախապես մշակված ծրագրային ամբողջական հիմք: Այս առաջարկի մանրամասն լուծումները ներկայացվել են «Հայաստանի Հանրապետության աշխատաշուկայի վերլուծություն և զբաղվածության պետական կարգավորման ծրագրային լուծումներ» թեմայով հետազոտության շրջանակներում⁹⁷, սակայն դրանք դեռևս իրացված չեն զբաղվածության պետական քաղաքականության մշակման և իրականացման գործընթացներում:

- Շարունակական աճի միտում ունեցող ընթացիկ վերաբաշխումները, տարեկան պլանի ճշտումները պետք է հստակ սահմանափակվեն ամենամյա ծրագրի իրականացման գործընթացում՝ բացառելով արդյունքային հետևյալ հիմնական ցուցանիշների փաստացի նվազումները թիրախավորվածից.

- ամենամյա ծրագրով նախատեսված շահառուների ընդհանուր թիվ,
- ծրագրերի իրականացման ծախսարդյունավետության միջին ցուցանիշ,
- կայուն զբաղվածության գործակից,
- ծրագրերի արդյունքում աշխատանքի տեղավորված կամ ինքնազբաղված դարձած, ժամանակավոր զբաղվածություն ունեցող շահառուների թիվ:

- 2022 թվականի ամենամյա ծրագրի համար շարունակում են արդիական և դեռևս չիրացված մնալ նաև հետևյալ պահանջները.

- առաջնային պետք է հաշվի առնվեն զբաղվածության պետական յուրաքանչյուր ծրագրի կատարողականն ու չիրացված ներուժը, նպատակադրման տեսանկյունից՝ ազդեցության իրական գնահատումները, այլ ոչ թե միայն դրանց իրականացման օբյեկտիվ դժվարություններն ու աշխատատարությունը,

⁹⁷ <https://asue.am/upload/files/amberd/Amberd%2040.pdf>, էջ 111-113:

- պլանավորման համար պետք է որոշիչ լինեն այդ ծրագրերի՝ նախորդ միջնաժամկետում ունեցած կատարողականների և դրանց միտումների համալիր գնահատումները՝ ծրագրված և փաստացի ապահովված ֆինանսական ու ոչ ֆինանսական ցուցանիշների շեղումները, դրանց փոփոխությունները պայմանավորող պատճառահետևանքային հիմնական գործոնները:

Աշխատաշուկայի կարգավորման լուծումների առաջարկություններ

• Թվային աշխատանքային հարթակների վրա հիմնված աշխատանքի կարգավորման լուծման ուղղություններ.

- անհրաժեշտ է հարթակների վրա հիմնված աշխատողների կարգավիճակի, գործատուի առկայության կամ բացակայության դեպքերի հստակեցում ու օրենսդրական սահմանում: Հաճախ այս աշխատողները հանդես չեն գալիս որպես ինքնազբաղվածներ: Առկա են դեպքեր, երբ հատկորոշված չէ նաև գործատուն:
- Հարթակների վրա հիմնված աշխատողների աշխատանքային իրավունքների հստակեցում՝ նվազագույն աշխատավարձ, տարեկան արձակուրդի իրավունք և այլն:
- COVID-19 համավարակի շրջանակներում աշխատանքային հարաբերությունների օրենսդրական նոր լուծումներ.
 - COVID-19 համավարակի արդյունքում մի շարք ոլորտներում հեռավար աշխատանքի առկայության ու այդ մշակույթի ամրապնդման և հետագա շարունակականության իմաստով աշխատանքային իրավունքների սահմանում: Այս իրավունքներն առնչվում են գործատուի և աշխատողի հաղորդակցման սահմանափակումների ամրագրմանը, աշխատողի լրացուցիչ ծախսերի առաջացման փոխհատուցմանը կամ աշխատանքային միջոցներով ապահովելու պարտականությանը,
 - COVID-19 համավարակի պայմաններում աշխատողների իրավունքների շրջանակներում, վարձու աշխատանք ունեցող անձանց պատվաստման դեպքում, գործատուի հաշվին պատվաստմանը հաջորդող երկու օրերի ընթացքում աշխատանքի չհաճախելու իրավունքի սահմանում: Այս փորձն առկա է նաև մի շարք եվրոպական երկրներում: